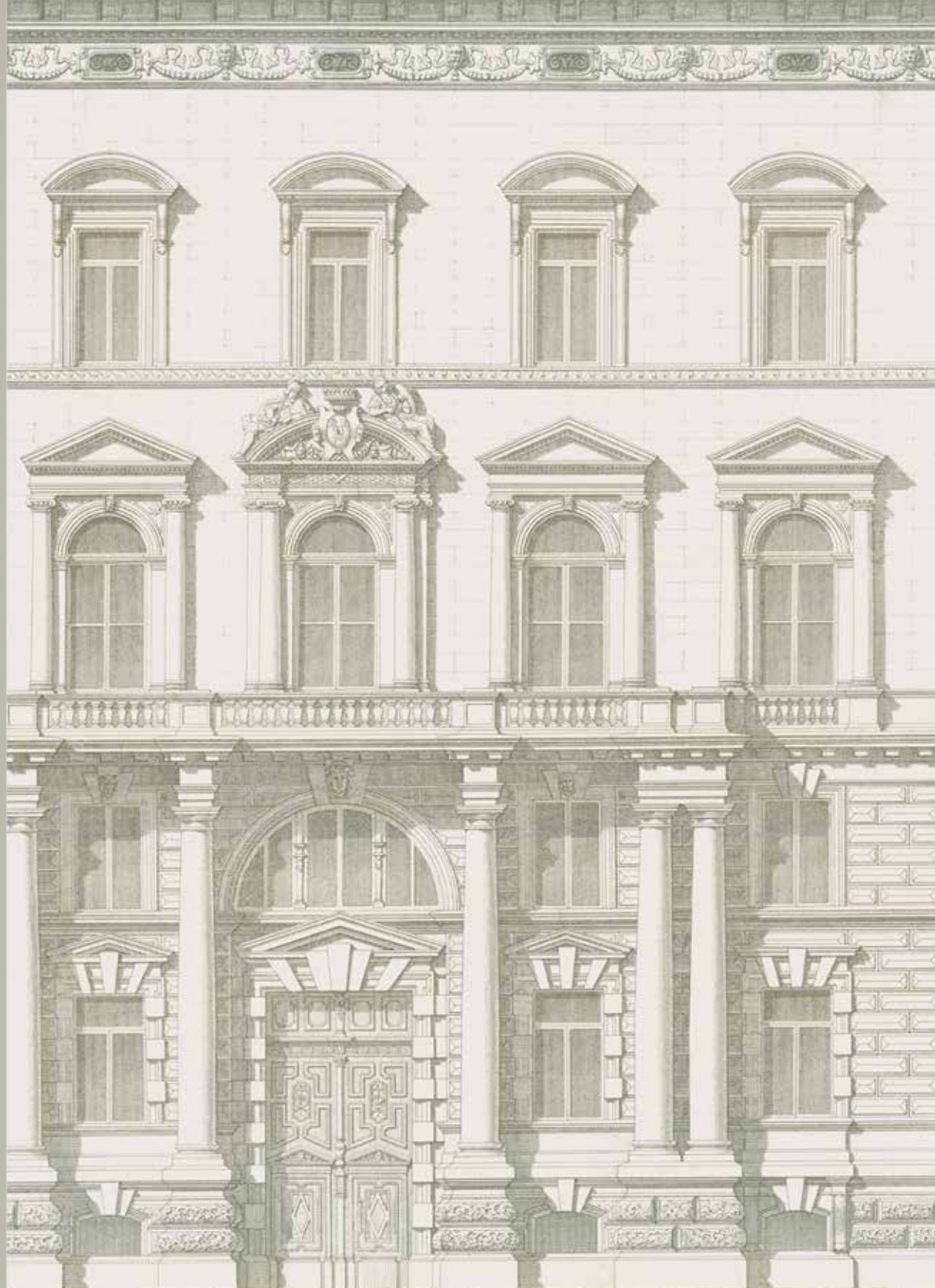

Bojan Goja

Konzervatorski odjel u Zadru, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Ministarstvo kulture RH

Tri arhivska dokumenta o Bokanićima u Šibeniku

Prethodno priopćenje – *Preliminary communication*

Predano 30. 4. 2013. – Prihvaćeno 1. 10. 2013.

UDK: 73 Bokanić

904:679.8](497.5 Šibenik)“16”

Sažetak

U radu se na temelju novih arhivskih istraživanja objavljuju i analiziraju tri dokumenta u kojima se spominju Jerolim (Stjepana) Bokanić, Stjepan (pok. Vicka) Bokanić i Nikola (Jerolima) Bokanić u prvim godinama 17. stoljeća u Šibeniku. Aktualizira se i podatak don Krste Stošića koji »Stjepana Boranića s Brača« u razdoblju od 1605. do 1608. godine uz druge majstore spominje u vezi s izradom različitih klesanih

arhitektonskih elemenata za šibensku crkvu sv. Križa te se zaključuje kako je riječ o Stjepanu Bokaniću. Ispravno tumačenje Stošićeva zapisa i novi arhivski podaci otvaraju mogućnost da se u budućim istraživanjima šibenskoga graditeljstva i klesarstva prepoznaju i drugi radovi radionica Bokanićevih u tom dalmatinskom gradu.

Ključne riječi: Jerolim (Stjepana) Bokanić, Stjepan (pok. Vicka) Bokanić, Nikola (Jerolima) Bokanić, Šibenik, 17. stoljeće

Brojni majstori iz obitelji Bokanić i njihove radionice dugo-godišnji su predmet interesa istraživača dalmatinske povijesti umjetnosti, pri čemu se njihov opus, uz poneka arhivska istraživanja, posljednjih godina nastojalo proširiti novim djelima, i to ponajprije morfološkim, stilskim i tipološkim usporedbama s njihovim razmjerno ipak rijetkim dokumentiranim radovima na području arhitekture, oltaristike i skulpture.¹ Grad Šibenik i njegova bogata graditeljska i klesarska baština pri tome nisu bili u žarištu zanimanja, iako je nazočnost jednog od Bokanića u tom gradu početkom 17. stoljeća naslućena mnogo prije. U monografiji posvećenoj šibenskoj crkvi sv. Križa don Krsto Stošić, temeljem proučavanja arhivske građe, donio je imena niza graditelja i klesara koji su u razdoblju od 1605. do 1608. godine sudjelovali u njezinoj gradnji. Zahvaljujući njegovim istraživanjima, može se ustvrditi da su najistaknutiji ulogu u tom značajnom graditeljskom zahvatu imali Gierolimo Mondella, koji je izradio nacrt crkve, i graditelji i klesari Antun Nogulović, njegov sin Luka, i Antonio Marušić, kojima se 1605. isplaćuju novci za do tada izvršene radove. Osim njih, autor navodi još neke majstore koji su zajedno s njima radili na crkvi: »Uz Nogulovića i Marušića bili su klesari Alviz Bachiala, Pavao Bisaga, Vicko Prokić, Vicko Benović, Stjepan Boranić s Brača (*friso, contropici, cornise e pilastri*). Bijeli kamen je prodao majstor Vid iz Korčule, neki majstor s Brača, nešto

Grgur Dizmanić iz Šib. i sam A. Nogulović.«² Tumačenjem prijepisa dokumenta možemo zaključiti da je taj »Stjepan Boranić s Brača« zajedno s drugim majstorima u radovima na crkvi sv. Križa sudjelovao u izradi friza, vijenca, pilastara i vjerojatno njima pripadajućih ugaonih dijelova, a oni su mogli biti namijenjeni i izgradnji crkvenog pročelja na kojem se ističu višestruko profilirani portal s trokutnim zabatom, dvije rozete, dva bočno postavljena lučno zasvođena prozora te na uglovima plitki pilastri koji nose istaknutu trabeaciju.³

Dok se skromna zabilješka o materijalu može prepoznati u arhitekturi šibenske crkve, dio navoda u kojem se spominju majstori zaslužuje mali ali važan ispravak. Naime, nema sumnje da je marljivi istraživač šibenske kulturne povijesti don Krsto Stošić u prepisivanju dokumenta u jednom slovu netočno protumačio zapis prezimena jednog od klesara te da je spomenuti »Stjepan Boranić« – koji u radovima na gradnji crkve sudjeluje u izradi različitih klesanih arhitektonskih elemenata – u biti Stjepan Bokanić, jedan od članova mnogobrojne i razgranate bračke obitelji koja je dala niz uglednih graditelja, klesara i kipara zabilježenih tijekom 16. i 17. stoljeća na brojnim poslovima širom Dalmacije.

Da se u Stošićevu navodu radi upravo o jednom od Bokanića, dodatno potvrđuju i podaci iz triju dokumenata, koji se čuvaju u Državnom arhivu u Zadru, a u kojima se početkom

17. stoljeća u vezi s različitim poslovima u Šibeniku spominju tri člana te obitelji: Jerolim (Stjepana) Bokanić, Stjepan (pok. Vicka) Bokanić i Nikola (Jerolima) Bokanić.

Isprave – osim prve, u kojoj se spominje izrada nekih vrata koja je izgleda trebao načiniti majstor Jerolim (Stjepana) Bokanić – ne donose podatke o konkretnim arhitektonskim ili klesarskim radovima, ali nam otkrivaju do sada nepoznatu, vrlo živu nazočnost većeg broja Bokanića u svakodnevnom ambijentu tog važnog dalmatinskog grada te njihovu povezanost s nekim drugim lokalnim majstorima, kao i s građanima drugih zanimanja.

U prvom dokumentu, od 20. siječnja 1602. godine, izvjesni Francesco iz Pordenonea, stanovnik Šibenika, imenuje svojim opunomoćenikom splitskog kanonika doktora Šimuna Vrmanića⁴ da ovaj za njega utjera i dobije natrag od majstora Jerolima sina majstora Stjepana Bokanića iz Pučišća na Braču dva ugarska zlatnika koje je navedeni majstor Jerolim Bokanić dobio od istog tog Francesca kao predujam za dopremu kamena za izradu nekih vrata u Šibeniku koja nisu napravljena.⁵

U idućem dokumentu Zuanna (Ivana), udovica majstora Antuna Klišanina, u svoje ime i u ime svoje malodobne djece, 30. listopada 1604. godine opunomoćuje majstora Stjepana Bokanića pok. Vicka s Brača, da u njezino ime može potraživati sva novčana i druga materijalna potraživanja od dužnika njezina pokojnog muža, a posebice od majstora kamenoresca Lorenza pok. Francesca iz Trevisa, stanovnika Brača.⁶

Trećim dokumentom, od 31. listopada 1604. godine, trgovac Gierolimo Capuano daje punomoć majstoru Stjepanu Bokaniću pok. majstora Vicka s Brača da u njegovo ime može utjerati i vratiti natrag dug od tri ugarska zlatnika od majstora Nikole sina Jerolima Bokanića s Brača.⁷

Nakon analize dokumenata potrebno je utvrditi u kojim se drugim dijelovima Dalmacije, i na kojim poslovima, spominju Jerolim (Stjepana) Bokanić, Stjepan (pok. Vicka) Bokanić, Nikola (Jerolima) Bokanić, navedeni u šibenskim dokumentima koji se čuvaju u Zadru.

Jerolim (Stjepana) Bokanić ne spominje se u dosadašnjoj literaturi. Treba ga razlikovati od majstora Jerolima (Ivana) Bokanića koji se 1565. godine spominje u Splitu. On je imao sinove Tripuna i Nikolu, s kojima je uz druge majstore i rođake, Petra, Ivana i Jerolima mlađeg, 1597. godine zabilježen na gradnji zvonika trogirske katedrale. Zajedno sa sinom Tripunom obvezuje se 1595. godine za crkvu sv. Frane u Zadru podignuti kameni oltar Glavosjeka sv. Ivana Krstiteља po uzoru na onaj sv. Križa u istoj crkvi. Majstor je umro prije 1603. godine.⁸ Jerko Bokanić spominje se i u matičnim knjigama Pučišća 1569., 1581. i 1585. godine.⁹ Jerolim mlađi, koji se spominje u svezi s radovima na trogirskom zvoniku, mogao bi biti isti onaj Jerolim (Stjepana) Bokanić spomenut u šibenskom dokumentu koji se čuva u Zadru.

Otac Jerolima (Stjepana) Bokanića mogao je biti jedan od dvojice za sada poznatih Stjepana Bokanića, od kojih se jedan, kao sin pok. majstora Vicka, spominje i u Šibeniku. Stjepan (Nikolin) Bokanić zajedno s Jurjem (Ivanovim) Bokanićem 1620. godine radi na pročelju katedrale u Hvaru.¹⁰ Od njega je mnogo poznatiji i djelovanjem zastupljeniji njegov suvremenik

Stjepan (pok. Vicka) Bokanić. On i brački klesar Ante Bilšević pok. Nikole sa zadarskim plemićem Jerolimom Bortolazzijem i pučaninom Šimunom Zapićem 1595. godine sklapaju ugovor kojim se na crkvi Gospe od Zdravlja (Gospe od Kaštela) u Zadru obvezuju podignuti (u pregradnji početkom 18. stoljeća uništeno) pročelje od bijelog kamena s vratima sedam i po stopa visokim i pet stopa širokim, s vijencem, profiliranim dovratcima i pragom te rozetu i zvonik na preslicu.¹¹

Drugi je važan graditeljsko-klesarski zadatak koji Stjepana (pok. Vicka) Bokanića veže za Zadar sudjelovanje u izgradnji pročelja nedovršene crkve sv. Šimuna. Dana 20. travnja 1599. godine sklopio je s kapetanom Julijem (Giulio) Grisogonom, jednim od prokuratora crkve sv. Šimuna, ugovor kojim se za pročelje netom započete crkve obvezao isklesati četiri stupa od kvalitetnog bijelog kamena izvađenog u kamenolomu na otoku Braču na lokalitetu zvanom Veselje.¹²

Na temelju tih su njegovih dokumentiranih graditeljsko-klesarskih radova Stjepanu (pok. Vicka) Bokaniću pripisane i figuralne dekoracije pročelja nedovršene crkve sv. Šimuna kao i sudačkog stola u Gradskoj loži u Zadru.¹³

Budući da don Krsto Stošić kad navodi majstora Stjepana »Boranića«, tj. Bokanića, ne donosi i ime njegova oca, a budući da su bili i suvremenici, ne može se sa sigurnošću znati koji je od njih dvojice – Stjepan (pok. Vicka) Bokanić ili Stjepan (Nikole) Bokanić – tih godina radio na šibenskoj crkvi. Osim vremenske bliskosti svih triju projekata, i vrsta i opseg opisanih radova na crkvi sv. Križa usporedivi su s planiranim i obavljenim radovima na crkvama Gospe od Zdravlja i sv. Šimuna u Zadru te na pročelju hvarske katedrale na kojima su bili zaposleni majstori Bokanići: Stjepan (Vicka) i Stjepan (Nikole).

Jedan je Stjepan Bokanić bio aktivan i u Omišu početkom 17. stoljeća. Njega je trgovac Gašpar Primojević 1600. godine zaposlio na gradnji kuće, a njihova je međusobna suradnja, uz stalne nesuglasice i sporove, s prekidima trajala do 1607. godine. Stjepan Bokanić u Omišu se spominje i 1610., kada radi različite arhitektonske dijelove za kuću Nikole Deškovića Arbanasovića, te 1617. godine u jednom sporu zajedno s Vickom Bokanićem.¹⁴ Budući da ni omiški dokumenti ne spominju ime majstorova oca, ni u ovom se slučaju ne može zaključiti koji je od dvojice za sada poznatih Stjepana Bokanića tih godina bio aktivan i u Omišu. Isto se može ustvrditi i za Stjepana Bokanića koji je 1599. godine sudjelovao u izgradnji crkve sv. Frane u Betini.¹⁵ Vicko Bokanić spominje se i u matičnim knjigama Pučišća 1573. i 1582., a Stjepan Bokanić 1587. i 1625. godine.¹⁶

Ne možemo sa sigurnošću znati koji se od poznate dvojice Stjepana Bokanića – Stjepan (pok. Vicka) Bokanić ili Stjepan (Nikole) Bokanić – spominje kao pokojni u arhivskom dokumentu od 29. svibnja 1624. godine, gdje se navodi *mistro Nicolo Boccanich dalla Brazza habitante à Pocischia (...)* *figliolo et herede del quondam mistro Steffano Boccanich*,¹⁷ no iz toga se zapisa može zaključiti da je postojao i drugi majstor Nikola, stanovnik Pučišća, sin Stjepana Bokanića, koji nije istovjetan s Nikolom (Jerolima) Bokanićem kojeg 31. listopada 1604. godine spominje šibenski dokument iz zadarskog arhiva.

Taj treći »šibenski« Bokanić, Nikola, mogao bi, na temelju sadašnje razine poznavanja te mnogočlane obitelji, biti sin majstora Jerolima Bokanića, s kojim, uz brata Tripuna, rođake i druge majstore, radi na izgradnji zvonika trogirske katedrale. Naveden kao *Mastro Nicolò fiol di mastro Gierolimo Bocanich* jedan je od potpisnika dokumenta kojim se dana 27. svibnja 1597. godine, zajedno s drugim članovima obitelji Bokanić, obvezuje da će za iznos od 1800 dukata od čiovsog i drveničkog kamena izraditi završni dio zvonika.¹⁸

Kako se u spisima u svezi s radovima na zvoniku dominikanske crkve u Bolu 1602. godine spominju brački majstori Stjepan, Šimun i Ivan Bokanić,¹⁹ a 1621. godine dolaze na Lastovo i tu prodaju svoj brod Stjepan, Frano, Nikola i Vicko Bokanić, to se i među njima mogu tražiti neki članovi te razgranate poduzetničke obitelji koji se spominju u zadarskim, omiškim, šibenskim i drugim dokumentima.²⁰

Prilog 1

Državni arhiv u Zadru (DAZd), Bilježnici Šibenika (BŠ), Marko Semonić (1589. – 1631.), 50/II, 1601.–1605./A, 42v – 43

Adi 20 Gennaro 1602 nell'Indizione quindicesima

Fatto in Sebenico in piazza presenti li Signori Francesco Difnico, et Domenego Zavoreo testimonij chiamati, et pregati. Dove personalmente costituito messer Francesco de Pordenone Cittadino, et habitante in questa città spontaneamente, et con ogni miglior modo che di racion meglio ha potuto, et può fare ha solennemente istituito suo legitimo procuratore, et commesso generale, et alle cose infrascritte speciale in modo che etc. videlicet il Molto Reverendo et Eccelente Dottor Monsignor Simon Uremano Canonico di Spalato ivi presente, et questo carico volontariamente accettante a poter in nome da esso istituyente haver, riscoter et recuperar da mistro Gierolimo figliuolo de mistro Steffano Bocanich da Pucischia dalla Brazza ongarì doi d'oro de lire dieci soldi cinque l'uno per esso mistro Gierolimo havuti per capara dal detto messer Francesco per haver da lui tante pietre bianche promesseli di condur a Sebenico per uso della porta, et non condotte, ne altrimenti havute, et dell'havuto et ricevuto farne quietanza in forma. Et bisognando per causa di tal essattione comparer dinanzi il Clarissimo Signor Conte, et Capitanio della Brazza predetta, et sua Honoranda corte, et ivi far, causar, dimandar, produr qualisivoglia ragioni, scritture, et testimonij, et alle cose prodotte per la parte adversa apponer, giurar nell'anima sua ogni licito giuramento, cadaune sententie et atti far far, et eseguir, et delle cose che li fossero fatte contra appellarsi, et l'appellationi proseguir fin nel fin, tansar le spese, et recuperarle, carcerar esso debitor, overo di beni suoi sequestar, et intrometter et quelli far vender, et i pretij d'essi ricevere, et generalmente tutte, et cadaune altre cose neccessarie, et opportune far, procurar, et essercitar le quali circa la predetta essattione egli stesso insti-

Ovdje priloženi i analizirani dokumenti tijekom budućih bi istraživanja šibenskog graditeljstva i klesarstva ranog 17. stoljeća mogli pomoći u mogućem povezivanju pojedinih manje istraženih spomenika s majstorima Jerolimom (Stjepana) Bokanićem, Stjepanom (pok. Vicka) Bokanićem i Nikolom (Jerolima) Bokanićem i njihovim radionicama. To bi pridonijelo i boljem razumijevanju njihove pozicije u odnosu na druge tamošnje majstore te poznavanju njihova doprinosa i prave uloge u intenzivnim graditeljskim i klesarskim zbivanjima u tom gradu. Za sada se, zahvaljujući ispravnom tumačenju Stošićeva zapisa te uspoređivanjem i proširivanjem njegovih spoznaja s podacima iz novopronađene arhivske građe, može ustvrditi da je jedan od Bokanića, Stjepan, sudjelovao u gradnji crkve sv. Križa te da je i Šibenik, poput drugih dalmatinskih gradova, u prvim godinama 17. stoljeća zauzimao važno mjesto u različitim aktivnostima poduzetnih članova obitelji Bokanić i njima pripadajućih radionica.

tuyente far posscia se fosse presente, oltre di ciò se fossero tal cosa che havessero bisogno di più special mandato ha voluto che s'habbino per detta, et dechiarite con auctorità anco di sostituir in suo luoco uno ò più procuratori con simili, over limitata facoltà. Promettendo etc. sotto obbligo etc.

In margine: Procura ser Francisci de Pordenon in Excellen-tissimum et Reverendissimum Doctorem Simeonem Ureman-eum de Spalato publicata.

Prilog 2

Državni arhiv u Zadru (DAZd), Bilježnici Šibenika (BŠ), Marko Semonić (1589.–1631.), 50/II, 1601.–1605./A, 276v–277

Adi 30 Ottobrio 1604 nell'Indizione seconda

Fatto in Sebenico alla Marina appresso il statio della beccaria presenti messer Thomaso Rancolino, et Zuanne Stanich testimonij chiamati, et pregati. Dove personalmente costituita Zuanna relitta del quondam mistro Antonio Clissanin tagiapiera facendo così per nome suo proprio, come anco per come gubernatrice delli suoi figliuoli costituiti in età minore, et pupillare procreati con il detto quondam mistro Antonio spontaneamente, et con ogni miglior modo ha istituito suo legitimo procurator, et commesso, nuncio speciale, et generale, in modo che la generalità non deroghi alla specialità nec e contra che mistro Steffano Bocanich quondam Vincenzo dalla Brazza ivi presente, et questo carico volontariamente accettante specialmente, et espressamente a poter in nome di essa instituyente per nome sudetto haver, riscuoter, conseguir, et ricuperar ogni summa et quantità de denari, robbe, et altri crediti che il detto quondam mistro Antonio deve, over doveva haver qualunque suo debitore per qualsivoglia occasione, et causa, et specialmente da mistro Lorenzo tagiapiera figliuolo de Francesco da Treviso habitante alla Brazza predetta, et

dell'havuto, et ricevuto farne quitanza in forma et bisognoado per causa di tal essatione, o recuperatione comparer dinanti qualsivoglia Clarissimo et Illustrissimo Rettor, et Iudicente di qualsivoglia città, terra, et luoco, dove farà bisogno, et specialmente alla predetta Brazza, et ivi dimandar, contestar lite, provar, confessar, negar, testimonij, et qualunque scritture, et ragioni produr, et allegar, et alle cose prodotte per la parte adversa opponer, giuzar nell'anima sua ogni licito giuramento, fisar in resto, et saldo qualunque voglia conti, cadaune sententie et atti far fare, et eseguire, appellarsi, et l'appellationi proseguir fino nel fine, far tassar qualunque sorte di spesi et quelle riscuotere, et finalmenete tutte et cadaune altre cose neccessarie et opportune far, procurar, et eserciter, le quali lei stessa instituyente per nome come di sopra trattar, et operar poscia se fosse presente, oltra di ciò se fossero tal cose che havessero bisogno di più special mandato ha voluto che s'habbino per dette, et dechiarite, con autorità anco di sustituir in suo luoco uno, ò più procuratori con simil, over limitata facultà. Promettendo de ratti, habitione sotto obbligo de tutti i suoi beni presenti, et futuri.

In margine: Procura heredum quondam magistri Antoni Clissanin in magistrum Steffanum Bocanich publicata.

Prilog 3

Državni arhiv u Zadru (DAZd), Bilježnici Šibenika (BŠ), Marko Semonić (1589.–1631.), 50/II, 1601.–1605./A, 277

Adi 31 ottobre 1604 nell'Indizione seconda

Bilješke

1 Navodim literaturu o Bokanićima nastalu u proteklih desetak godina: JOŠKO BELAMARIĆ, Nota za Tripuna Bokanića i Koriolanoviće (uz razgovor o Duknovićevom sv. Ivanu u Trogiru), u: Studije iz srednjovjekovne i renesansne umjetnosti na Jadranu, Split, 2001., 463–488; JOŠKO KOVAČIĆ, Nepoznato mladenačko djelo Tripuna Bokanića (?) u Starom Gradu, u: Prilozi povijesti otoka Hvara, XI (2002.), 141–146; VLADIMIR MARKOVIĆ, Škrinja sv. Šimuna i arhitektura u Zadru oko 1600., u: *Peristil*, 48 (2005.), 95–108; BOJAN GOJA, Prilog poznavanju izgradnje nedovršene Crkve sv. Šimuna u Zadru, u: *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 32 (2008.), 99–106; RADOSLAV TOMIĆ, Umjetnička baština Zadarske nadbiskupije – Kiparstvo II, od XVI. do XX. stoljeća, Zadar, 2008., kat. jed. 8, 66–68; VANJA KOVAČIĆ, Klesari iz obitelji Bokanić u Omišu, u: *Omiški ljetopis*, 4 (2008.), 15–31; LARIS BORIĆ, Renesansna skulptura i arhitektonska plastika u Zadru, doktorski rad, Sveučilište u Zadru, Zadar, 2010.a, 42–43, 330–333, 374–376, 447, 747–748; ISTI, Zadarsko poprsje providura Giangiacoma Zanea – prijedlog za Tripuna Bokanića, u: *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 34 (2010.b), 91–100; RADOSLAV BUŽANČIĆ, Trogirski i hvarski opus Trifuna Bokanića, u: *Klesarstvo i graditeljstvo*, 1–2, god. XXI (2010.), 5–33; ZORAIDA DEMORI STANIČIĆ, Oltari radionice Bokanićevih na Visu, u: *Klesarstvo i graditeljstvo*, 1–2, god. XXI

Fatto in Sebenico nella publica piazza presenti il signor Theodosio Vergici, et messer Alvise facenda testimonij chiamati, et pregati. Dove personalmente costituito il signor Gierolimo Capuano Mercante, et habitante in questa città spontaneamente, et con ogni miglior modo ha instituito suo legitimo procurator, et commesso nuncio speciale et generale in modo che la generalità non deroghi alla specialità nec e contra videlicet: mistro Steffano Bocanich quondam mistro Vincenzo dalla Brazza assente come se fosse presente specialmente, et espressamente à potter in nome di esso instituyente haver, riscuoter, et recuperar ongari trè d'oro da mistro Nicolo figliolo de Gierolimo Bocanich dalla predetta Brazza, et ivi dimandar, contestar lite, provar, confessar negar, testimonij, et qualunque scritture, et raggioni produr, et allegar, et alle cose prodotte, per la parte adversa opponer giurar nell'anima sua ogni licito giuramento cadaune sententie, et atti far far, et eseguir, carcerar il debitor, sequestrar, et intrrometter de beni suoi, et quelli far vender, et il prezio d'essi riccever, appellarsi, et l'appellationi proseguir fino nel fin, far tassar qualunque sorte di spese, et quelle riscuoter, et finalmente tutte, et cadaune altri cose neccessarie, et opportune far, procurar, et essercitar, le quali egli medesimo instituyente trattar, et operar poscia se fosse presente; oltra di ciò se fossero tal cose che havessero bisogno di più special mandato ha voluto chè s'habbino per dette, et dechiarite; con autorità anco di sustituir in suo luoco uno, ò più procuratori con simil, over limitata facultà. Promettendo de rati habitione sotto obbligo de tutti i suoi beni presenti, et futuri.

In margine: Procura Domini Hieronimi Capuani in mistrum Stephanum Bocanich publicata.

(2010.), 35–45; VESNA STANIČIĆ, Oltari radionice Bokanićevih u Poveljima na Braču, u: *Klesarstvo i graditeljstvo*, 1–4, god. XXIII (2012.), 40–47.

2 KRSTO STOŠIĆ, Sv. Križ u Šibeniku Docu, Šibenik, 1933., 6. U navedenom djelu don Krsto Stošić donosi još jedan važan podatak. Kada opisuje glavni (»Veliki«) oltar koji »... ima četiri stupa od šarenog mramora, od koga je svetohranište. Odozgo je u sredini lik Spasitelja, sa strana likovi sv. Petra i Pavla ...«, u nastavku navodi da se »Visoko na arkadama nalaze likovi Sv. Ivana Krst. i (valjda) sv. Kate. Oba na podnožju nose natpis: Mattheus Carmelius. Dakle Matej Karmelić ih je učinio.«, zaključuje na kraju Stošić (n. dj., 9–10). Podatak upućuje da bi mogla biti riječ o Mattiji Carneriju. Prema novijim istraživanjima arhitekt i kipar Mattia Carneri (1592.–1673.) u dokumentima se spominje u inačicama »Mattio Carmilli scultor« i »Matthio Carmelo scultor« (PAOLA ROSSI, Andrea Dall'Aquila e Mattia Carneri a Venezia, u: *Scultura in Trentino, Il Seicento e il Settecento*, /ur./Andrea Bacchi, Luciana Giacomelli, Volume I, Trento, 2003., 400) te kao »Mattio Carmeli« (PAOLA ROSSI, Sugli esordi veneziani di Mattia Carneri, u: *Arte nelle Venezie – scritti di amici per Sandro Sponza*, Saonara, 2007., 123). O M. Carneriju vidjeti i: ANDREA BACCHI, Matteo Carneri, u: *La scultura a Venezia da Sansovino a*

Canova, (ur.) Andrea Bacchi, Milano, 2000., 719–720; ANDREA BACCHI – LUCIANA GIACOMELLI, Dai Carneri ai Sartori: architetture d'altari e sculture, u: *Scultura in Trentino, Il Seicento e il Settecento*, (ur.) Andrea Bacchi, Luciana Giacomelli, Volume I, Trento, 2003., 86–241; ANDREA BACCHI, Mattia Carneri, u: *Scultura in Trentino, Il Seicento e il Settecento*, (ur.) Andrea Bacchi, Luciana Giacomelli, Volume II, Trento, 2003., 105–114; ANDREA BACCHI – LUCIANA GIACOMELLI, Scultori e architetti trentini in età barocca: riflessioni e prospettive di ricerca, u: *Beni Artistici e Storici del Trentino, Quaderni 10*, Trento, 2005., 37–46; ILARIA CONZATTI, Riconsiderazioni sull'altare della Beata Vergine nel Duomo di Padova, opera di Mattia Carneri »scultor in Venetia«, u: *Studi Trentini-Arte*, a. 90, n. 2 (Trento, 2011.), 245–258; LUCIANA GIACOMELLI, »da lasciar di stucco«. Fortuna dell'arte plastica in Trentino, u: *Beni Artistici e Storici del Trentino, Quaderni 20*, Trento, 2011., 13–50. No, treba biti oprezan u donošenju konačnih zaključaka o autorstvu šibenskih kipova. M. Carneri, čije se ime u talijanskoj stručnoj literaturi navodi u inačicama Matteo i Mattia, djelovao je kao arhitekt, štukater i kipar u različitim materijalima, a njegov do sada poznati kiparski opus stilski je neujednačen. Treba istaknuti i da je njegov otac Paolo, arhitekt i kipar, imao dva sina sličnog imena. Spominju se Matteo, rođen 1591. godine, i Mattia, rođen 1592. godine. Carnerijev unuk Mattia u drugoj polovici 17. stoljeća također je djelovao i kao arhitekt i kao kipar (FRANCESCO CESSI, Mattia Carneri, architetto e scultore /1592–1673/, Collana artisti Trentini, Trento, 1964., 11, 43–44). Glavni oltar crkve sv. Križa, opremljen kvalitetnim skulpturama evanđelista sv. Marka i sv. Luke (a ne sv. Petra i sv. Pavla, kako ih identificira don Krsto Stošić), s njihovim simbolima i likom Krista u sredini, može se datirati u prvu polovicu 17. stoljeća.

3 Crkva sv. Križa dovršavala se i sljedećih godina. Za potrebe njezine gradnje Antun Nogulović 17. rujna 1615. godine naručuje različite klesane elemente od majstora Nikole Marinova Vlahotića s Korčule: »... mistro Nicolo Vulahotich de mistro Marin da Curzola (...) di fare l'infrascritti lavori per la chiesa della SS. Croce nel Borgo cioè canali pie cento cinquanta de piera bianca dal scoglio Invernich larghi onze sie, grossi onze quattro lavoradi cioè sdretti, modioni numero cinquanta longhi pie doi l'uno, grossi per quadro onze quattro pur lavoradi sdretti, ...«. Državni arhiv u Zadru (dalje DAZd), Bilježnici Šibenika (dalje BŠ), Kutija 51, Frane Semonić (1593.–1649.), Fasc. I, 152v.–153. Majstor Nikola Marinov Vlahotić zabilježen je 1620. i 1637. godine u radovima na gradnji hvarske katedrale. CVITO FISKOVIĆ, Hvarska katedrala, Split, 1976., 30, 40, 83, 106, 124–125.

4 Šimun Vrmanić Petrov (»Simon Urmaneus q. Petri«) bio je doktor obaju prava (»doctor utriusque iuris«) i kanonik splitskog kaptola od 1571. do svoje smrti 1607. godine. IVAN OSTOJIĆ, Metropolitanski kaptol u Splitu, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1975, 254.

5 DAZd, BŠ, Marko Semonić (1589.–1631.), 50/II, 1601–1605./A, 42v.–43.

6 DAZd, BŠ, Marko Semonić (1589.–1631.), 50/II, 1601.–1605./A, 276v.–277.

7 DAZd, BŠ, Marko Semonić (1589.–1631.), 50/II, 1601.–1605./A, 277.

8 KRUNO PRIJATELJ, Bokanićeva radionica u Trogiru, u: *Analitički historijski instituta u Dubrovniku*, god. I, sv. 1 (1952.), 273–274;

DAVOR DOMANČIĆ, Freske Dujma Vuškovića u Splitu, u: *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 11 (1959.), 56; CVITO FISKOVIĆ, Zadarski sredovječni majstori, Split, 1959., 27; JUSTIN VELNIĆ, Samostan sv. Frane u Zadru – Povijesni prikaz njegova života i djelatnosti, u: *Samostan sv. Frane u Zadru – Zbornik*, (ur.) Justin V. Velnj, Zadar, 1980., 51, 56; KRUNO PRIJATELJ, Dvije potvrde za radionicu Tripuna Bokanića, u: *Zbornik za likovne umjetnosti*, 21 (Novi Sad, 1985.), 332; IVO PETRICIOLI, Renesansna tvrđava, u: TOMISLAV RAUKAR – IVO PETRICIOLI – FRANJO ŠVELEC – ŠIME PERIČIĆ, Prošlost Zadra III – Zadar pod mletačkom upravom, Zadar, 1987., 288; RADOSLAV TOMIĆ (bilj. 1.), kat. jed. 8, 66.

9 ANDRE JUTRONIĆ, Ivan Puljizić, inženjer i arhitekt XVI. i XVII. stoljeća, u: *Mogućnosti*, god. 1, 1 (1954.), 61.

10 CVITO FISKOVIĆ (bilj. 3.), 31, 82.

11 LORENZO BENEVENIA, La chiesa di San Francesco a Zara, u: *Rivista Dalmatica*, 5/I-II (Zara, 1909.–1911.), 128; CVITO FISKOVIĆ (bilj. 8.), 27; MARIJA STAGLIČIĆ, Renesansno-barokna crkva Gospe od Kaštela u Zadru, u: *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, Razdvojeni povijesni znanosti*, 12/1985–1986. (1986.), 171–185. U navedenom radu M. Stagličić ne spominje Bokanićeve i Bilšićeve radove na gradnji pročelja. IVO PETRICIOLI (bilj. 8.), 288; ISTI, Vrijeme baroka, u: TOMISLAV RAUKAR – IVO PETRICIOLI – FRANJO ŠVELEC – ŠIME PERIČIĆ (bilj. 8.), 548.

12 BOJAN GOJA (bilj. 1.), 99–106. Bokanići su tih godina u Zadru mogli sudjelovati i u radovima na Kneževoj palači, na kojoj se, prema dokumentima, 1605. i 1612. godine vrše popravci, te na Providurovoj palači, koje je gradnja, kako se čita na natpisu uzidanom na glavnoj fasadi, završena 1607. godine. O Kneževoj i Providurovoj palači sa svom starijom literaturom vidjeti: KRA-SANKA MAJER, Javne palače u Dalmaciji u vrijeme mletačke uprave, doktorski rad, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2012., kat. jed. 7.22. i 7.24., 220–227, 233–238.

13 LARIS BORIĆ (bilj. 1., 2010.a), 42–43, 332–333, 447; ISTI (bilj. 1., 2010.b), 96, bilješka 40., 98.

14 VANJA KOVAČIĆ (bilj. 1.), 19–26.

15 KRISTIJAN JURAN – SOFIJA SORIĆ, Spomenici sakralnoga graditeljstva na otoku Murteru, u: *Toponimija otoka Murtera*, (ur.) Vladimir Skračić, Zadar, 2010., 109, 113.

16 ANDRE JUTRONIĆ (bilj. 9.), 61.

17 BOJAN GOJA (bilj. 1.), 102.

18 KRUNO PRIJATELJ (bilj. 8., 1952.), 271–274.

19 KRUNO PRIJATELJ (bilj. 8., 1952.), 273.

20 KRUNO PRIJATELJ (bilj. 8., 1952.), 273; CVITO FISKOVIĆ, Lastovski spomenici, u: *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 16 (1966.), 128–129; KRUNO PRIJATELJ, Barok u Dalmaciji, u: ANĐELA HORVAT – RADMILO MATEJČIĆ – KRUNO PRIJATELJ, Barok u Hrvatskoj, Zagreb, 1982., 666.

Summary

Bojan Goja

Three Archival Documents on the Bokanić Masters in Šibenik

On the basis of recent archival research, the author has published and analyzed three documents mentioning stonemasons Jerolim (son of Stjepan) Bokanić, Stjepan (son of the late Vicko) Bokanić, and Nikola (son of Jerolim) Bokanić during the first years of the 17th century in Šibenik. In the first document, dated to January 20, 1602, a man called Francesco of Pordenone, resident of Šibenik, authorizes dr. Šimun Vrmanić, a canon from Split, to collect for him two Hungarian guildens from master Jerolim, son of master Stjepan Bokanić from Pučišće on the island of Brač, which the latter obtained from Francesco as an advance payment for purchasing stone for a door that he never produced. In the following document from October 30, 1604, Zuanna (Ivana), widow of master Antun Klišanin, authorizes master Stjepan Bokanić, son of the late Vicko from Brač, on behalf of herself and her underage children, to collect all money and goods from the debtors of her deceased husband, and particularly from stonemason Lorenzo, son of the late Francesco from Treviso and a resident of Brač. In the third document, dated to October 31, 1604, merchant Gierolimo Capuano authorizes master Stjepan Bokanić, son of the late master Vicko from Brač, to collect for him a debt of three Hungarian guildens from master Nikola, son of Jerolim Bokanić from Brač.

The author updates and corrects here the insights of don Krsto Stošić, church historian from Šibenik, who has mentioned “Stjepan Boranić from Brač” along with some other masters in connection with the production of various architectural elements carved from stone for the church of the

Holy Cross in Šibenik in the period from 1605–1608. This person is most likely identical with Stjepan Bokanić. Since scholarly literature mentions Stjepan (son of the late Vicko) Bokanić and Stjepan (son of Nikola) Bokanić, it cannot be established with certainty which of the two was involved in the construction of Šibenik’s church of the Holy Cross.

The analyzed documents may prove important for the future research of 17th-century architecture and stonemasonry in Šibenik, as they serve to connect some less thoroughly investigated monuments with masters Jerolim (son of Stjepan) Bokanić, Stjepan (son of Vicko) Bokanić, and Nikola (son of Jerolim) Bokanić, and their workshops. That would contribute to a better understanding of their position with regard to the other masters in that area and of their contribution and role in the intense activity of building and stonemasonry in Šibenik. Presently it can be established, owing to the corrected interpretation of Stošić’s record and the expansion of his insights with the help of recently uncovered archival materials, that one of the Bokanić masters, whose name was Stjepan, participated in the construction of the church of the Holy Cross, and that, during the first years of the 17th century, Šibenik held an important place, similar to that of other Dalmatian towns, in various activities of the enterprising members of the Bokanić family and their workshops.

Keywords: Jerolim (son of Stjepan) Bokanić, Stjepan (son of the late Vicko) Bokanić, Nikola (son of Jerolim) Bokanić, Šibenik, 17th century